

თაობის ხვედრი

ესტონია...

ტაშ არ უკრავდეს

შინ ხასელს პროგრამებსა და ცნობარებში მხოლოდ იმიტომ ვერ უხერდებით, რომ... იმ ღრმა არც ხოსტება და არც თბილისი (რომელთა უნდებულიც იგი თამაშოდა), ისინი ხაერთოდ ამ იძებელობით, ასე რომ არა, ვერც ერთი ეს „უგამოცვა“ გვერდს ვერ აუვლიდა ამ მითიანებებს. მაგრამ, ხელმე ის არის, რომ ვანო ხოსტების ცხოვრება ნამდვილი ეპოქა გახსოვთ და დღისაც, ალბათ, უკელა დიდი ინტერესთ გაუცნობა. ღრამატიზმითა და ხედის უკულისტობით აღსახვა მის დროიდანავათ. მეტაც ვიტვი, ამ კაცის წარსული ხასებით იმსახურებს იმას, რომ მასზე ან წიგნი დაწერებულის, ან უილძი გადაიღონ. იქნებ ვინმე დაინტერესდეს ამ ამოცანით და დამთოს კიდევ, მე კი უფრო მორიდებული მიჩინა ვითავე, — ჩამეტერა ის, რაც მოისინებ ამ ოთხმეტი გადაცილებული კაცებაზე, რომელიც, რა ტემა უნდა, აუცლებელობად ვერ ჰყვება გარდასულ დღეთ ამბები. მოთვარი მაინც ის არის, რომ მის მონათხობიში კრეაც იგრძნობა „წრისულის სურნელია“ და ნაოლად წარმოგიდგებათ უკელა ცურა, რაჟც გესაუბრებათ ვეტრიანი ცენტრულები.

ს ქემე მარტო იმ გვარების გახ-
სუნება როდია, რომელიც მრავალ-
გზის გვენია, არა — თვალწინ
დაგიგებათ ის დღით საფეხბურ-
თო შიძრაობა, ჩვენს ზღვისპირ-
თა, და თბილისში რომ გაშლილი-
ყო, მაგრამ ამ კავის ცხოველებაში
სულ სხვა, შეიღებამა ითვეს, სამ-
კედრო-სისიცოცხლო მიზნებლობ-
აც, ისე ჰქონდა ამ საყველთათ თა-
ვაში, რაზეც თავად მოგახსნებოთ.
თუმცა, ჯერ მისი „პორტურეის“
თერ მნიშვნელოვანი „შრისინე“ მი-
ვაცეც მეოთხევლის ურალის ბას.
ფეხბურთელის, მით უშერეს, დევ-
ლიისა, ტრავებს და დაშვერობას
აბა ვის გაკვეთებს, მაგრამ მას
ისინი სულ „უადგილო ადგილის“ —
ზურგზე აქვთ ბლომად, მიზეზი სუ-
ლაც არ გაბლავთ ბურბისთვის
ბრჩელა; ამ აც უშის მარტო მო-
ნავილი და გამოიყენებოთ ას-
ეთი განვითარებული სამართლის...

„ბავშვიბის წლებიდან ფეხბურთს
ისე ვუჩურებდი, როგორც დღესას-
წალს. მაგრამ ცხოვრებამ ისე
ინტენსიური რომ მე მომინდებ
ად შეეცენ ფეხბურთის მრავა-
ლწანებაზოგნება და კურელის შემძლე-
ობა, რომ განუხორცია გავრცენა
ადამიანებზე, უნარი — წინ აღუდ-
გეს ბოროტებას ისეთ კოთარებაში,
როცა იგი იმდრენად კურელასათ-
კის საკურელი თანამდე არ არის,
რამენადც არსებობს გარან-
ტია, არაადამიანურ პირობებში თავ-
ის გადატჩნის ხერხი და საშუალ-
ება.

1915 წლიდან მოწმე ვიყავია სო-
ხუმში საცეცხლურო ცხოვრებისა.
იქ, სადაც ა ბრა აფეხურის მინი-
სტრაზ საბოროს შენობაა, 6-7 წლის
ბავშვი გატაცებით ვუკუჭურები
დიდების თაობაში. პატარებში გა-
ნისაკთრებული პარტიულობით სა-
ჩემობრძენები ის ფეხბურთელე-
ბი, რომელიც მაღლა ურტყავდა-
ნენ ბურთს. ასეთები იყვნენ ვ. რა-
ტიონი, ვ. ნაცკებია. ღანკეწილი,
აზრით თამაშთ გამოიყოლენ
კუკურა სანაებ და ისლორე თუ-
რებიდა. ბურთის ფლობის ოსტატო-
ნით კორა ცეცხავა, ლევან ნორა-
სხვადასხვა კუტებში. ეს იყო 30-
ასი წლების მძიმე ხანა, უდიაშა-
ულოდ რეპრესიის ბულ ხალხს
შესის ავლებდნენ, ამიტომ კავლა
გურაბოლა აღმაინებთან ურთიერ-
თობას. ბათუმში ჩაედგა იქუ-
რი ბაქეის შესამარწმებლად. და-
ლით, სასტუმროდან გამოსულს, მო-
მახლოვდა ერთი ახლგაზრდა, ამ-
ისნა თვისი მღვმარებობა; უსა-
მართლებრ მომტკენ სამართლებრ,
დამითხვევს სრულიად უმიზესოდ,
ჩამოსული კაცს სიტყვას სხვა-
ბარა აქვს და იქნებ, ორიოდე სიტ-
ყვა შეადაციოთ, რათა დაბატუნონ

კიდე საბჭოთა კავშირის დღმა-
ხურებული მწვრთნელოს ანატოლი
ნორაიდოს მანამ. ამ თქმა უნდა,
უფრო ისეის მემკვიდრე მოედნი პა-
რაკების განკურებულებაში გადმო-
დიოდა და გვიან სალამოდე დავ-
დევადით ბურთს. 1923 წელს. 15

„ ლის კანკილი, ახალშეგმილ „უნ-
იტაქში“ მიმიწვიეს მარჯვენა შუა-
— დავიბენი, უხერხულ მდგომა-
რეობაში რომ აღმოჩნდი, კუთხა-

მარტად. იმავე წელს მოვტები აფ-
ხაზეთის ნაკრებში, ომელისაც დო-
ნეცქა და ბაქოში საქართველოში
რიცხვ ძარჩები უნდა გამოართო. გუ-
ნდში იყვნენ საქართველო აღიარებული

ლი ადვილად მიხვდება, ვინც იქ
ნებოდა ის „ერთი“). მაგრამ „ჩეკიან
ეს არ იქმარა — საბირო იყო გა-
ნკულიანი, რა კაშირი იყო გა-
ნტრისა (ეს იყო თბილისა) და ბა-
თუმის „ორგანიზაციას“ შორის, ვა-
სი მე ჟერიბით მყარდებოდა კავ-
შირი, „მეცავშორებ“ სწორ დღე
დაგუსტახელვიბირ იმ „ერთს“?
აა, 1937 წლის 29 ივნისს, ჭარბა-
ად მასხოვეს, ბასეკთის გუნდთან
თამაშის მომდევნო დღეს, დამპა-
რიმერეს, მარტინ ჩემინ „მარტინ-ბ
იბის“ დასამტკიცებლად შეინახომ მა
მარტო „მეცავშორებობა“ არ იკ-
მარა. ამიტომაც მეთვალყურე მო-
მინინგს თურქებს, რომელმაც და-
დგინა, რომ ბასეკბითი თაბაშებ
მოსულ ბერიასთვის ტაში არ და-
მიტრავ (მართალი კი იყო მეთვა-
ლყურე, საერთოდ არ მიყენოს ტა-
ში). დაწყობ დღეები მწვდებლებ-
ის „დაკითხვისა“, რომელიც სიცო-
მდვლები მათხაბით ცემა გამოდ-
ათ. თიხი კაცი მიზრუბადა ზურგ
ზე მართვას, რომელსაც დღო
ზორ შაშინის ზუმბას „მაშველები
და“ ხოლმე გამომძიებელი იკვენ-
სთვის. ეს იყო ყველაზე მტკიცნე-
ული, გული მიწუნდებოდა და გა-
ნებაც კვარცველი. გრაფინით წალ-

ამოვკავი თავი. ყოველდღიურა
10 საათს ვმშვიდებდით ტყეში მე
რქინს დაშანადებას, მაგრავ მომაცევ
რენდებით ის იყო რა და რა სახით
შემაღლებობა ჩამოდგებოდა
მერქინს დასტანირავად დღე დ
ღამეს გვასწორებინებრნენ. როგო
როც იქნა, ასე წამებაში და არა
აარაანართუ პირობებში და გვისა
შემშილში მოიხინდე სასკელი დ
ჩამოვედი საშობლოში. მარა
ვინ მაღლას თბილისში დაიწენენ
ყოფილ პილოტების მიზნებს მომაცევ
რენდებით ცხოველების უფლებე
მოგვცეს. რა გაწეუბოდა? გადა
ვედი მეტალურგთა ქალაქში, ცო
ლი ცეცხლით. კიფიქერ, კველად
ერთ უკინ დაჩნა, მაგრამ, გაგრძე
ნიათ, ჭრი სად ვინ თურმეგ?
1949 წელს, გორკის ლენინში, მო
მიწა ხანგრძლივმა მიელინებამ დ
ცოლშევლიანან გავემგზავრები. ურ
დოლოთ, კანტროლაში გამომისახე
რალუ იქვთ თევზნონ გასა
რევერო. ოჯახობას დავუძირა, რა
მალე დავბრუნდებოდი. მარამ კა
რგა ხანს რომ არ გამოონდი, შე
წუხდა ქალი; კანტროლაში უთხრე
წაიყვანეს... მომაყითა. საპატიო
რის უფრონები კონტრიგინის „დაა

ვარებუ, ჩამოტენილი და წვერ-
მოშვებული, გათხოვთად მიმიხი-
ს და იზიდა ქაურა უკავი ნ-
ჟერია და გადატყვევა ეც წარმო-
გებით, ეს რა ნუცხადა თუ ნების-
ვის. იგი სამუშად გრძელ ტრაქ-
ვაზე დადგინდა. მას კაუჩუ სამუშა-
სო ფერე, კოვლადა სასახლე კვეთ-
რადგან ქან გაფრთხვილის ჩემანე-
ბთან შეკერძოს არავთარი იმედი
არ მქონდა. სადაცა წავიტორდე
და წელს კეღდო აკორჩევდი. საქა-
რო და დასკვერება და ძირის
მოკრება, ამის საშუალება არ არ
მქონდა. ფიტჩები გამოსულია
ვერც კი შევამჩნიე, რომ ჩემს წინ
გადაიშველ დიდი, ტრაიალი მნიშო-
რი, სადაც ახალგაზრდები ბურთს
თამაშობდნენ. ეს იყო პრიმოტორ-
ლი სოფლის სტრაიტონი. აზც ბა-
ლე აქვთ და აზც დახაზული გა-
ზონის გამასტენდა ჩემი ახალგა-
ზრდობა, სისტემა, „უზრიასა“ და ა.
შ. კარის ძელს მავეკრძენი და
ოლივ სული მოვითევი. უკიდ
ჩემენ ბურთი წამოვდა, რომ
ელაზი უცხა დავისტელე და მო-
თამაშებს დაგენერირება; მაგრამ ბუ-
რთმ აღრესატებდე ვარ მიაწინა,
რადგან, ბაჭები, თითოს მოილაპა-
რაკეს, გაჭკვრდებ — ზესტად

ს ურალზე: 1925 წლის აფხაზეთის ნაკრები გუნდი. მარტინიან: გუმბათი შეფი-მწვრთნელი ვ. არშა, მე-
კარე სეიობენი აჩა, თავდამსხმელი აშორ ქახარაძი, მცენარი კოდა ბიჭაძე, თავდამსხმელები: ვანო ხო-
ცერია, ლუხია არჩაია; ნახევარმცელები: ალექსანდრე ქუთათელაძე, ლეო ტუბენიანი, ალექსანდრე პა-
ნდელოვი; მცენარი ანდრია ხოცერია, თავდამსხმელი ნიკო ქოიავა.

ମୂରମାଳେଶ୍ଵରୀଶ୍ରଦ୍ଧନ୍ତେ, ଗ୍ରାମମାଲୁକ୍ଷେତ୍ରରେ
ଜ୍ଞାନ ଓ ଜ୍ଞାନରେ ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ ଉପରେ
ମୂରମାଳେଶ୍ଵରୀଶ୍ରଦ୍ଧନ୍ତେ, ପ୍ରେ-
ପ୍ରୟାଣୀ ଆମାଦିରା, ମାଗରୀମ ସାହୁରୀମ ଏବଂ
ହିନ୍ଦାର, ଏମ୍ବାମ୍ବାମ ମିନ୍ଦରୀମରୀ, ଗାରା-
ପିତ୍ତୁରୀମରୀ, ପିତ୍ତୁରୀମରୀ ମିନ୍ଦରୀମରୀ;
ମିନ୍ଦରୀଶ୍ରଦ୍ଧନ୍ତେ ଏବଂ ଏକାମ୍ବାମ ସାହୁରୀମରୀ ଏବଂ
ଦୀର୍ଘାକ୍ଷରିତ ପାଦରୀମରୀ ଏବଂ ମନମେଧିତିନା;
ମିନ୍ଦରୀଶ୍ରଦ୍ଧନ୍ତେ ଏବଂ ଏକାମ୍ବାମ ସାହୁରୀମରୀ ଏବଂ
ଦୀର୍ଘାକ୍ଷରିତ ପାଦରୀମରୀ ଏବଂ ମନମେଧିତିନା;
ପାଦରୀମରୀରେ ପାଦରୀମରୀ ଏବଂ ମାନିବ ପ୍ରେରାତ୍ମକରୀ
ଦାମାପଦ୍ମବୀନ୍ଦ୍ରନେ, ତୁମ୍ଭୁରୀ, ରାଖ ମାତ୍ରକ-
ମେହିନେଶ୍ରଦ୍ଧନ୍ତେ, ରାଧା ଏବଂ ପରମାନନ୍ଦି, ପ୍ରାଚୀ-
ପାଦରୀମରୀ — “ଫାତିହାରୁରୀ ରଙ୍ଗରାତ୍ରିରୀ
ଥାପାରାପ”, କ୍ରେମି “ମେହିନେଶ୍ରଦ୍ଧନ୍ତେପାରାପ”
ଶୈତାନବୀନିଲି ଶାଖିମେ ଯାଏ, ମିନ୍ଦରୀଶ୍ରଦ୍ଧନ୍ତେ
ପାଦ ଅମିନା, ଦାକ୍ଷବୀରୀମ ମିନ୍ଦରୀଶ୍ରଦ୍ଧନ୍ତେ
ନ୍ତେ. ଶୈତାନି, କ୍ରେମି ଶାଖିମେ ଗାମନିନ୍ଦ୍ରି-
ଯିକେବେଳେ ଦୀର୍ଘମଧ୍ୟ ଏରାକ୍ଷେ ମନ୍ଦବ୍ୟାପ
ଦୀର୍ଘମଧ୍ୟ ଏରାକ୍ଷେ ମନ୍ଦବ୍ୟାପ ଏବଂ
ଲୋକିନିନ୍ଦ୍ରିୟରୀ ଜ୍ଞାନୀସ, ଲୋକିନି ଏବଂ ଶିଦ୍ଧିନି
କ୍ଷେତ୍ରୀ. ଲୋକିନିମା ଅକ୍ଷରନିଃସ
ନି ନି ଶୁଣି. କୁ ନି ଏ ଏ ଏ ଏ ଏ ଏ ଏ
କ୍ଷେତ୍ରୀରେ, ରାମମାଳି ଏ ଏ ଏ ଏ
ମିନ୍ଦରୀଶ୍ରଦ୍ଧନ୍ତେ. ମିନ୍ଦରୀ ଏ... „ଶାଖିମିନ୍ଦରୀ
ଦାମାପଦ୍ମବୀନ୍ଦ୍ରନେ ଦାମାପଦ୍ମବୀନ୍ଦ୍ରନେ ଏବଂ
ଦାମାପଦ୍ମବୀନ୍ଦ୍ରନେ, ଶାଖିମିନ୍ଦରୀ, „ଶାଖିମିନ୍ଦରୀ“ ନେନ୍ଦରି

ეთქვა საბოლოო სიტყვა. ას ვიცი
რა ძალით, მაგრამ პათუმის „ტრო-
იკამ“ დახვრეტა 10 წლის პატი-
მრობით შემიცვალა. ეს იყო ფე-
ხუროს პირველი დროზე მაღლი-
რამც სიცოცხლე შემინაჩრენა
მაგრამ მობარ წარმოუდგენელი რა-
ლევაა აბაშიძეს, რომელსაც პატ-
იმრებზე ხელი ას აღუმართავს
ქართველ მანდილოსნებს, „ხალხის
მტრის“ მეუღლეებს კი ეუბნებოდა
ქალატონო, იტირეთ, იყილეთ
ვითომ მართლა გირტყავთო... გაუ-
გეს და მთელი ოჯახი აღუშტყვიდება
მცირებლოვანი შვილიც კი ას და-
ინტენს.

მე კი „ბეღნიერი“ ეტაბით კი
როვის ოლქში, დაბა გიატლაგში

“ შეიდა ”, მალე გამოვუშვებოთ, მა-
გრაა თბილი საცულები მანიც მო-
უანენთ... ბა გადაი კ ა არ მანევ-
ეს, ისე აღმოჩნდნა კა კა ციბძინ-
ში სამუდაროი... — “ თავისუფავი გა-
დასხელებაში ”. ეს იყო ჩენინგზის და
200 კოლომეტრით დაცილებული
ტყე ნოვისიბირეხის ლექში. იქ
იდან ბანაულის ულრანისენ მიკ-
რეს თავი, სადაც პირველყოფილი
აღამიანის ქორეგის მეორდა. შე-
შშილი და სიცევა, რა თქმა უნდა,
არც ამჯერად მაკლა. ბუნგავად
ქერნდა ვეგებრთულა სის ფულერი,
რომელიც თავისით ნელა იწვოდა
და რაღიც სითოს გამოსცემდა.
ყველაზე უფრო განაბაჭელის მო-
სელა იმიტომ მისარიდა, რომ ტკე-
ში კენკროვნი წნდებოდა და
თავს იმით ვიტჩიად. დარღვევის
ჩამოვლიდა ლურჯელიანი შინა-
ხელისა და „მამხნევებია“ — წუ-
ჩტო. გრუზინი, ეჭმო ნი ხდონს...
ისე ერთფეროვნად მიღიოდა ლუ-
ები, რომ აბსოლუტურა დომეკა-
რგა დროის შეგრძების უნარი,
და მანიც, მომენტენა, რომ „ლუ-
რჯერდიანმა“ აშკარად დაგვინდა
ჩამოვლა.

ბოლოს, როგორც იქნა, გამოჩნდა

და მომაძხა:

ମାର୍ତ୍ତିଳାଣ ଗିତେରାତ, ମୁଖଲୋହନ୍ତେ
ଲୋହଦିଶାଙ୍କ ମତିଲାଦ ରାଜବେଣୀ । ଏ
ବାନ୍ଧରୀ ତାଙ୍କୁମନ୍ତରୀତି ଯାଇଲାଦି,
ମାଗରାମ, ଏ ପ୍ରିଣ୍ଟ, ଏହିଲାଦ ରାଜବେଣୀ
ଗାନ୍ଧାରୀତି, ଏଶ୍ଵରାଂଦ ଶ୍ଵରାଂ ପ୍ରିଣ୍ଟ
ବ୍ୟାରତ କ୍ଷେତ୍ରନାଥେବାମନ୍ଦିର । ଏହି କାନ୍ଦିଲା-
ମନ୍ଦିରରେବୁରୁଷ ଓପାରାରୁ ଦେଇ
ଦେଇଲାମାଣି । ଶ୍ଵରାଂଦିଶାଙ୍କ ଦେଇ
ଗାନ୍ଧାରୀ ବୋର୍ଦ୍‌ରୁମାଲ୍‌ବ୍ୟାରତ,
ମାଲ୍ଲ ମନ୍ଦିରରୁରୁଷ ଉପସଥିତ,
ଅର୍ଦ୍ଧକାଳୀନ କ୍ଷେତ୍ରରେ
କୃତ୍ତବ୍ୟାବିଧି, ମାଗରାମ ମଧ୍ୟରୁ
ଦେଇଲାମାଣି । ରାଜବେଣୀରୁକ୍ତି
କାନ୍ଦିଲାମାଣି ଏହିଲାଦ ରାଜବେଣୀ

ଓৰে, কৰনোৰি হৰম গাঁথুৰ শঝৰ্যাৰ
লেগু। শেৱেলেগু হৰ্যাপৰ্যে লোকদণ্ডেৰে, মৰ-
মাৰেলোপৰ্যে, কেৱল শঝৰ্যাৰ লোক-
দণ্ডেৰে দৰ তৰু। ৰামলুকোৱাৰ, উচ-
লাঙ্গু এৰতা গুপ্ত মনোযোগীৰস। বল কৰি
লাভেলুকা, শৰ্মাৰূপলুকাৰা, শঝৰ্যাৰ শৰ-
ম্ভৱৰে হাজৰি কৰি দণ্ড মনোযোগীৰস। বল কৰি
লাভেলুকা, শৰ্মাৰূপলুকাৰা, শঝৰ্যাৰ শৰ-

ეს კაცი მურანების დარეკტორი ყოფილია, თანაც ფეხბურთის თავგამოდებულია გლობუმზე ივარი. „მოხუცი“ სააგადმყოფოში მოათავსეთ, დაბანეთ, გაპარსეთ, გამოკვებეთ, ვნახოთ, თუ რამ შეუძლია, გვჩერენოთ — შეძლანა. ეს უკვე გარიბედია იყო იმისა, რომ შენ სულს ჩივილნიდა და მომვალი მაგრისოვის შემღებას შევვარდა. დადგა თამაშის დღეც. საცემბურთ დროი აღდგა, წალტიც კარგა ბორომად მოვიდა ჩეკნს სანიახედა. გუნდი მოედაშე ვაკუვანებ და ცენტრზე ჩემი ჩემული ადგილი დატვირებული იქნის მარალი ჭურა ჩამორწმულს, გადაწყვიტებული ფეხით „ჩამომელი“, მაგრამ ვის, რომ არ გამომივიდა ჩეკნის გამოცხველა ასეთი უკავიაზიშებერება ფეხის ეკრანზე მას აქედა და იმიტოვას ვერ გაუძლო და რეაცილისგან მიწოდებ გავაშლან. თუ — ეჭნით გამწყობოდა. რომა-თავსეს სააგადმყოფოში, თვეუნ-სეკრის შემდეგ ჟილდექი ფეხსე-ერთობაზე დამასალებელ პუნქტში კვეშამბირი და დამასალებელ მოვიტონები და შენიახენ გამოვებული... ასე რომ, ბურთმა ირჩეო მანუ-კა-საცოცხლე და ადგილი წამომ-საღენია, რაზეც დავალებული ვარ მოისარენ.

